

MATERIAL DOCENT

RISCOS, PROBLEMES I DELICTES SEXUALS MITJANÇANT LES TECNOLOGIES

Índex

1. Delinqüència sexual mitjançant les tecnologies	3
--	----------

1.1. Aproximació conceptual	3
1.2 Tipologies de delictes i de delinqüents sexuals.....	10
1.3 Perfil de l'agressor sexual en línia (factors de risc).....	17
2. Sèxting.....	21
2.1. Aproximació conceptual	21
2.2 Tipologies del sèxting.....	25
3. Delinqüència sexual a menors mitjançant les tecnologies.....	28
3.1. Sol·licitació i interacció sexualitzada d'adults amb menors.....	28
3.2 <i>Grooming</i> o ciberseducció de menors.....	29
3.3 Explotació sexual infantil mitjançant les tecnologies.....	33
4. Ciberviolència de parella.....	35
4.1. Aproximació conceptual	35
5. Ciberassetjament sexual	39
5.1. Aproximació conceptual.....	39
6. Referències bibliogràfiques.....	41

1. Delinqüència sexual mitjançant les

tecnologies

1.1 Aproximació conceptual

La delinqüència sexual és un problema complex, heterogeni i multidimensional, determinat per la interacció de factors biològics, psicològics, socials i culturals. A més, avui en dia els delictes sexuals presenten diferents modalitats (violència física i virtual).

Actualment, els avanços tecnològics han provocat un augment dels delictes sexuals en l'entorn digital. Gutiérrez García (2023) assenyala que les xarxes socials, en particular, han modificat molt les relacions interpersonals i han generat noves formes de violència i control. Al llarg d'aquest apartat s'exposaran els conceptes bàsics sobre la delinqüència sexual. Posteriorment, es presentaran conceptes clau d'aquesta forma de delinqüència a través de les tecnologies.

Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS, 2002), la violència sexual s'entén com qualsevol acte sexual, o l'intent de dur-lo a terme, així com comentaris sexuals no desitjats o amenaces dirigides a la sexualitat d'una persona mitjançant la coacció, independentment de la relació amb la víctima i del context. Implica comportaments com ara la violació, l'abús sexual de menors, l'assetjament sexual, la pornografia infantil, l'explotació sexual infantil o la prostitució forçada, entre altres.

Cal tenir en compte que també es considera violència sexual als actes sexuals dirigits a persones que no tenen la capacitat de prestar el seu consentiment, per exemple, les persones sota l'efecte de les drogues (Herrero Mejías, 2018). En aquest sentit, la delinqüència sexual comprèn qualsevol conducta de caràcter sexual realitzada sense el consentiment lliure, clar i explícit de la persona afectada. La Llei orgànica 10/2022, coneguda com la llei "Solo sí es sí", reforça aquest enfocament i estableix que únicament el "sí" explícit, lliure i evident constitueix un consentiment vàlid, sense que l'absència de resistència pugui interpretar-se com a consentiment de la persona.

En relació amb aquest últim aspecte, en les víctimes de delinqüència sexual sota l'efecte de les drogues, és important distingir entre els conceptes de submissió i

vulnerabilitat química (Prego-Meleiro *et al.*, 2024):

- Submissió química: quan el consum de la substància és involuntari. Normalment, l'agressor posa la substància en la beguda de la víctima sense que aquesta se n'adone. Això permet que l'agressor cometa els actes delictius sexuals aprofitant-se de l'estat d'inconsciència parcial o total de la víctima.
- Vulnerabilitat química: quan la víctima consumeix voluntàriament una dosi elevada d'una substància. En aquesta situació, el criminal aprofita el seu estat de semiinconsciència o d'inconsciència per cometre el delictes sexual.

Pel que fa a la prevalença de la delinqüència sexual, en els últims anys a Espanya s'observa un augment preocupant dels delictes contra la llibertat sexual. Segons l'informe *Balance de criminalidad* del Ministeri de l'Interior (2024), en 2023 aquests delictes van augmentar un 15 %, amb 19.981 infraccions. Concretament, 4.875 infraccions van correspondre a agressions amb penetració, la qual cosa suposa un augment del 14,2% respecte a l'any 2022. En 2025, malgrat que hi ha una disminució general del 2,8% en la criminalitat durant el primer trimestre, els delictes sexuals van continuar a l'alça, amb un increment del 3,8%. Destaquen les agressions sexuals amb penetració, que van augmentar un 7,6 % (Ministeri de l'Interior, 2025). Aquesta tendència, sumada al fet que moltes víctimes no presenten denúncia, converteix la delinqüència sexual en una qüestió d'urgència social.

Tenint en compte aquestes dades, és important conèixer periòdicament la magnitud actual d'aquest fenomen criminològic a Espanya. Un bon recurs és el Sistema Estadístic de Criminalitat, que recopila dades anualment en l'Informe sobre delictes contra la llibertat sexual en l'àmbit nacional. A més, la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries publica un informe anual en el qual s'analitza la tipologia delictiva dels interns per delictes contra la llibertat sexual.

Jurídicament, la delinqüència sexual o els delictes contra la llibertat sexual a

Espanya inclouen diverses conductes tipificades com a delictes. Segons el Codi penal espanyol, en els delictes sexuals és important diferenciar entre agressió i abús sexual. L'agressió sexual implica violència o intimidació, mentre que aquestes variables estan absents en l'abús, que es basa principalment en l'ús de la superioritat o en l'aprofitament de les vulnerabilitats de la víctima que no ha prestat el seu consentiment. Actualment, després de la reforma de la Llei orgànica 4/2023, desapareix el tipus penal específic d'abús sexual i aquest s'equipara a l'agressió sexual. Tenint en compte açò, es considera agressió sexual qualsevol acte que atempte contra la llibertat sexual d'una altra persona sense el seu consentiment (article 178 del Codi penal). Per tant, es considera agressió sexual en tot cas quan s'empra violència, intimidació o abús de superioritat o de vulnerabilitat de la víctima, o quan la seua voluntat està anul·lada.

D'altra banda, la violació es defineix com l'accés carnal per via vaginal, anal o bucal, o la introducció de membres corporals o objectes per via vaginal o anal. L'article 179 del Codi penal espanyol tipifica el delictes de violació i el defineix com un acte contra la llibertat sexual que es produeix quan es realitza la penetració i/o quan el consentiment no s'ha manifestat de manera lliure i clara.

L'assetjament sexual fa referència a la sol·licitud de favors de naturalesa sexual per a si mateix o per a un tercer, de forma continuada o habitual. Provoca en la víctima una situació greument intimidatòria, hostil o humiliant. A Espanya, l'assetjament sexual està regulat en l'article 184 del Codi penal.

Un altre delictes sexual rellevant és la prostitució emprant violència, intimidació o engany a la víctima. A Espanya, el Codi penal no tipifica la prostitució en si mateixa, sinó activitats associades com el proxenetisme, el tràfic de persones amb finalitats d'explotació sexual i la inducció o facilitació de la prostitució de menors i persones vulnerables. En aquest sentit, un altre delictes, especialment greu per la vulnerabilitat dels menors, és el delictes d'explotació sexual infantil.

Respecte a l'explotació sexual infantil, el Codi penal (article 188) tipifica com a

delicte aquells que induïsquen, promoguen, afavorisquen o faciliten la prostitució d'una persona menor d'edat o incapaç. Aquest delicte sexual s'ha vist amplificat per l'avanç de les tecnologies. En 2020, Europol va indicar en el seu informe d'avaluació d'amenaques contra la delinqüència organitzada en internet (IOCTA) que l'explotació sexual infantil en línia és un fenomen en constant evolució i està condicionat pels avanços tecnològics. La connectivitat mòbil, la creixent cobertura d'internet i l'anonimat de l'espectador són factors que promouen la transmissió comercial en viu de l'abús sexual infantil.

Tenint en compte tot això, Save the Children (2025) especifica que els delictes sexuals inclouen, per tant, agressions, abusos sexuals, violacions, explotació sexual, assetjament i altres formes de violència sexual, tant si són conductes amb violència com sense violència. A més a més, cal considerar les manifestacions en línia, com la ciberseducció de menors (*grooming*) o la difusió no consentida de material íntim/sexual (sèxting no consentit o sextorsió) són problemàtiques especialment prevalents en els darrers anys.

En general, la delinqüència sexual a través de les tecnologies, també coneguda com a criminalitat informàtica en l'àmbit sexual, es refereix a les conductes delictives en què s'utilitzen les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) per a cometre abusos sexuals, assetjaments i explotació. Segons López Jiménez (2021), aquesta criminalitat inclou delictes com el sèxting, l'abús sexual a menors en línia i l'assetjament digital. En aquestes problemàtiques, les TIC són eines essencials per a l'execució del delicte.

En termes generals, la delinqüència sexual en línia inclou conductes com l'enviament i la distribució de material sexualment explícit sense consentiment de la persona afectada, la creació i difusió de pornografia infantil, l'assetjament sexual a través de missatges o imatges (sextorsió) i la captació de menors amb finalitats d'abús sexual (*grooming*, terme en anglès). Aquestes accions són cada vegada més freqüents i solen materialitzar-se a través de dispositius mòbils, xarxes socials i altres plataformes digitals (López Jiménez, 2021; Montiel i Gámez-Guadix, 2019).

Abans de tot, per a entendre la complexitat de la comissió d'aquests delictes sexuals, és important tenir en compte les característiques de les tecnologies de la informació, relació i comunicació (TRIC), que faciliten la comissió d'aquesta mena de delictes. Específicament, les tecnologies permeten l'anonimat dels agressors, cosa que facilita que romanguen sense ser identificats (Rodríguez *et al.*, 2018). D'aquesta manera, l'agressor pot utilitzar sobrenoms, pseudònims o fotografies d'altres persones. Així, cometre un delictes a través de les tecnologies augmenta la impunitat de l'agressor i provoca un major sentiment d'indefensió en les víctimes, ja que no saben a qui s'enfronten. A més, les agressions a través dels dispositius electrònics poden ser reenviades i reproduïdes *ad infinitum*, i arribar a un gran nombre de persones de manera instantània (Durán i Martínez-Pecino, 2015). En definitiva, les tecnologies, a banda de facilitar els delictes sexuals, també en dificulten la detecció, la investigació i la condemna.

Així mateix, en les xarxes socials els usuaris tenen un gran nombre de seguidors. Això facilita encara més la reproducció i el visionament del contingut sexual de la víctima. D'aquesta manera, la víctima no pot controlar ni aturar l'agressió ni la difusió d'aquest material sexual. Una altra de les característiques de les tecnologies és que les víctimes estan a la disposició de l'agressor les 24 hores del dia, fet que augmenta la indefensió de la víctima (Garaigordobil i Martínez-Valderrey, 2014). Aquesta peculiaritat fa que l'agressor pugui enviar a la víctima, en qualsevol moment del dia, un missatge o amenaçar la víctima de difondre les seues fotos o vídeos sexuals pel mòbil, les xarxes socials o internet.

Una altra característica clau de la delinqüència sexual en línia és la vulnerabilitat de les víctimes, especialment menors d'edat, que en un alt percentatge són l'objectiu principal d'aquest tipus de delictes. Això afecta el seu dret a la intimitat, a la integritat moral i a la llibertat sexual (Gassó *et al.*, 2020). A més, un altre aspecte és la falta de coneixement i conscienciació sobre la il·legalitat de certes conductes sexuals en línia, així com la dificultat per a denunciar la situació (Doncel i Moreno, 2021; Gassó *et al.*, 2020).

López Jiménez (2021) assenyala que la inexistència de fronteres tant físiques com espacials, unida a la rapidesa en les comunicacions, ha suposat que la societat de la

informació opere en dues direccions: d'una banda, fomentant la comissió de fets delictius i, de l'altra, afavorint la investigació d'aquests delictes. La Brigada Central d'Investigació Tecnològica (BCIT) de la Policia Nacional espanyola està especialitzada a respondre als reptes de la delinqüència digital, utilitzant eines avançades per al rastreig i anàlisi d'evidències en internet, xarxes socials i dispositius electrònics. Segons aquesta institució, la violència sexual comesa a través de les noves tecnologies constitueix una manifestació de múltiples violències sexuals que, a través de mitjans digitals, vulnera els drets fonamentals de les víctimes.

D'altra banda, la implementació del sistema Onvios, desenvolupat per l'Oficina Nacional contra les Violències Sexuals, promou el registre, el seguiment i la prevenció integral de delictes sexuals. Ho fa mitjançant un encreuament d'informació entre cossos policials i altres institucions. Això millora molt la resolució de casos (Govern d'Espanya, 2024).

Tenint en compte tot el que s'ha comentat en aquest apartat, es pot concloure que:

- 1) Hi ha múltiples delictes d'índole sexual inclosos en el Codi penal.
- 2) Se n'observa un augment els últims anys, segons els informes oficials.
- 3) Les tecnologies amplifiquen l'exposició, l'impacte i la permanència dels delictes sexuals, i generen conseqüències devastadores per a les víctimes.

En aquest últim aspecte, els mitjans digitals en la delinqüència sexual poden actuar com una arma de doble tall, ja que, tot i que les tecnologies ajuden a investigar i provar la comissió de delictes, alhora l'accés a les tecnologies en qualsevol lloc dificulta considerablement la identificació dels criminals.

Taula 1. Característiques de les tecnologies que faciliten o agreugen la comissió de delictes sexuals.

Anonimat	Els agressors oculten la seua identitat i així augmenten la seua impunitat i la indefensió de les víctimes, que no saben qui les agredeix o les assetja.
Deslocalització i atemporalitat	Els agressors sexuals poden cometre els delictes en qualsevol moment i lloc, sense necessitat de la presencialitat de la víctima.
Amplitud de la difusió	L'agressió sexual pot reenviar-se a altres usuaris o difondre's en les xarxes socials, amb la finalitat de perjudicar la víctima o extorquir-la.
Múltiples víctimes	Un mateix delinqüent sexual pot tenir múltiples víctimes en un període de temps breu.
Fronteres jurídiques	A vegades, el delicte sexual es comet contra una víctima d'un altre país. Per tant, les jurisprudències dels països poden ser diferents, amb els inconvenients que això comporta.
Falta de coneixement	La falta de coneixement i conscienciació sobre la il·legalitat de certes conductes sexuals en línia fa que moltes víctimes no les denuncien.

Font: Elaboració pròpia.

1.2 Tipologies de delictes i de delinqüents sexuals

La delinqüència sexual en línia comprèn una àmplia gamma de delictes que utilitzen les tecnologies digitals com a mitjà per a perpetrar agressions de diferents tipus. L'Oficina Nacional contra les Violències Sexuals estableix les següents formes de violència sexual digital:

- Ciberassetjament sexual: missatges reiterats de caràcter sexual no desitjat a través de qualsevol mitjà digital. Exemple: “Rebre cada dia missatges obscens, proposicions sexuals i fotos de contingut explícit a través d’Instagram per part de desconeguts.”
- Sèxting coercitiu: pressió per a obtenir o compartir contingut sexual, sota amenaces, manipulació emocional o coacció. Exemple: “Si realment em vols, envia’m un vídeo levant-te la roba; si no ho fas, és que no confies en mi.”
- Sextorsió: quan algú amenaça de difondre imatges o vídeos íntims si la víctima no accedeix a les seues exigències (econòmiques, sexuals, emocionals, etc.). Exemple: “Si no m’envies més fotos sexuals, les publicaré als teus companys de l’institut.”
- Sextorsió econòmica: amenaçar la víctima de difondre material si aquesta no produeix nous continguts o paga determinades quantitats de diners. Exemple: “Una dona jove és forçada a produir vídeos sexuals per a tercers sota amenaça de difondre un primer vídeo íntim robat.”
- Ciberseducció de menors o *grooming*: adults que contacten amb menors a través de xarxes socials, videojocs o aplicacions de missatgeria per guanyar-se la seua confiança amb finalitats sexuals. Exemple: “Un adult es fa passar per un adolescent en un joc en línia amb la finalitat d’obtenir fotos íntimes d’una menor de 14 anys.”
- Hipertrucatges (*deepfakes*) sexuals: manipulació mitjançant intel·ligència artificial per a crear imatges o vídeos falsos amb contingut sexual no real, però aparentment verídica. Exemple: “Es publica un vídeo pornogràfic amb el rostre digitalment superposat d’una companya de treball.”

- Pornorevenja: publicació o enviament d'imatges o vídeos de contingut sexual sense el consentiment de la persona. Exemple: “Una exparella difon per xarxes socials els vídeos íntims gravats durant la relació.”
- Intervenció de tercers: gravació i difusió d'agressions sexuals físiques comeses en el món real per al seu consum en línia. Exemple: “Un grup grava i puja a internet una agressió sexual grupal patida per una víctima inconscient en una festa.”
- Dòxing sexual: publicació de dades personals en internet (nom, adreça, telèfon, lloc de treball) de la víctima amb imatges íntimes o missatges sexuals, que faciliten la seua localització i l'assetjament sexual. Exemple: “Es filtra la identitat i l'adreça d'una dona, juntament amb imatges íntimes, en un fòrum en línia.”
- Troleig sexual: atacs col·lectius en xarxes socials amb comentaris sexuals ofensius, humiliacions públiques o amenaces sexuals. Exemple: “Una adolescent rep centenars de missatges misògins i amenaces de violació després de publicar una opinió feminista en Twitter.”
- Espionatge digital: instal·lació de programari o ús de tecnologia per a espiar, controlar o vigilar la víctima. Exemple: “Una parella instal·la una app oculta en el mòbil de la víctima per llegir els seus missatges, conèixer la seua ubicació i vigilar els seus contactes.”
- Captació no autoritzada: presa de fotografies o vídeos sense consentiment, aprofitant que la víctima no se n'adona. Exemple: “Algú grava dones per davall de la falda en una escala mecànica i després ho comparteix en fòrums en línia.”

D'altra banda, l'Observatori de Violències Sexuals contra les dones joves estableix aquestes altres formes de violència sexual en l'àmbit digital:

- Ciberassetjament sexual i ciberfustigació: implica l'ús intencionat de les TIC per a humiliar, molestar, atacar, amenaçar, alarmar, ofendre o insultar la víctima per raó del seu sexe. La diferència és que la ciberfustigació implica un patró reiterat de comportaments amenaçadors, mentre que en el ciberassetjament n'hi ha prou amb un sol incident, encara que pot implicar-ne més d'un.
- Sextorsió: actes d'amenaçar una persona de publicar informació íntima o sexual seua, per exemple, vídeos o fotos seus amb contingut sexual. Generalment, els agressors amenacen per doblegar la víctima, controlar-la emocionalment (per exemple, en el context d'una relació de parella o quan la dona ha decidit separar-se i l'ex la violenta per això), o per exigir més contingut sexual o diners.
- Pornodifusió no consentida o *sexpredding*: consisteix a crear, compartir o difondre en línia material, imatges o vídeos íntims o sexualment explícits obtinguts amb o sense el consentiment de la persona, amb la finalitat d'avergonyir-la, estigmatitzar-la o perjudicar-la.
- Hipertrucatge (*deepfake*) de caràcter sexual: contingut sexual generat a través d'intel·ligència artificial per a difondre'l sense el consentiment de la víctima.
- Dòxing de caràcter sexual: accés, ús, control, manipulació, intercanvi o publicació no autoritzada d'informació privada i dades personals relacionades amb contingut sexual.
- Ciberapologia de la violència sexual contra xiquetes, adolescents i dones: forma de ciberapologia de la violència de gènere, que consisteix a difondre, defensar, secundar o justificar a través d'internet la violència de gènere.
- Ciberseducció de menors (*grooming*): conductes de sol·licitud sexual a menors per part d'adults (*grooming* procedent d'adults) o altres menors (*grooming* entre iguals). Un exemple d'aquest tipus de violència és demanar a les víctimes que parlen de sexe, que faciliten informació sexual o que realitzen conductes sexuals contra la seua voluntat.
- Agressió enregistrada (*happy slapping*) amb agressions sexuals: gravació d'agressions sexuals i publicació en les xarxes socials per a multiplicar la difusió d'aquesta agressió.

La guia per a famílies *Prevenió de ciberviolències masclistes*, realitzada en 2024, inclou nous tipus de delinqüència sexual no esmentats anteriorment:

- Ciberviolència de parella: acaçament, control i abús de la parella a través de les tecnologies de la informació i la comunicació (Cava *et al.*, 2020; Ortega-Barón *et al.*, 2020).
- Exposició involuntària a material de contingut sexual: a causa de l'accessibilitat de l'entorn en línia, els i les menors poden accedir pràcticament a qualsevol contingut. En internet circula una gran quantitat de material violent i/o sexual, totalment disponible per a qualsevol persona. De vegades, de manera inintencionada, mentre realitzen qualsevol recerca inofensiva. En aquesta situació menors d'edat es veuen exposats a continguts sexuals inapropiats per a la seua edat (Serrano *et al.*, 2022).
- Pornografia: els menors accedeixen a la xarxa per cercar informació sobre sexualitat i pornografia. Alguns ho fan fins i tot abans de tenir les primeres relacions sexuals, fet que constitueix un mal referent pel que fa a l'educació sexual.
- Captació per a l'explotació sexual en xarxes o plataformes virtuals: el ciberespai ofereix condicions ideals per al sorgiment de noves formes d'explotació sexual a través de nous formats i canals. Algunes plataformes en línia, com OnlyFans, disfressades d'entreteniment, blanquegen aquesta violència i ofereixen pagaments virtuals per veure i contactar sexualment amb menors i adults. Aquestes noves xarxes de proxenetisme digital afavoreixen la captació de persones amb l'objectiu d'explotar-les sexualment.
- Sobreexposició dels fills (*sharenting*): pràctica de mares i pares, cada vegada més habitual, d'exposar públicament els menors a través de les seues xarxes socials, compartint de manera continuada la vida de les seues filles i fills. Encara que en si mateixa no constitueix un delicta sexual, les imatges públiques de menors poden facilitar l'accés a depredadors sexuals.

- Violència corporal: violència que atempta contra el cos de les víctimes, al mateix temps que les situa com a consciència corporeïtzada, és a dir, com una existència merament corporal al servei d'altres.

Vistes totes aquestes modalitats de delinqüència sexual en línia, cal tenir en compte que aquests delictes estan mediat per les tecnologies, per tant, es possibilita contínuament l'aparició de nous tipus de delictes sexuals que no existien abans. D'aquesta manera, l'avanç continu de les tecnologies digitals ha propiciat l'aparició de noves formes de delictes sexuals en línia que abans eren inexistents o poc visibles. Davant aquesta situació, les noves modalitats d'agressions sexuals exigeixen constants actualitzacions legislatives i tècniques per a la seua detecció, prevenció i sanció. Tot això evidència la complexitat i la mutabilitat de la delinqüència sexual en l'era digital.

Respecte a les tipologies d'agressors sexuals que cometen els seus delictes en internet, segons Valdivia-Devia *et al.* (2021), hi ha dues trajectòries delictives que permeten la classificació dels delinqüents en:

1. Delinqüents sexuals especialitzats, que cometen reiteradament un tipus de delicte sexual.
2. Delinqüents versàtils, que participen en múltiples tipus de delictes sexuals.

A més, hi ha trajectòries criminals que mostren fases d'inici, escalament i possible desistiment, influenciades per factors personals, socials i contextuals (Gil Cabrera, 2020). Per exemple, alguns agressors comencen amb delictes sexuals menys greus i progressen cap a delictes més greus o amb més violència. D'altra banda, altres criminals poden desistir o reduir la seua activitat delictiva com a conseqüència d'alguna intervenció i/o canvis psicosocials en les seues vides (Illescas, 2007).

Les tipologies dels delinqüents sexuals en línia han estat classificades per diversos autors i entitats, els quals ofereixen enfocaments complementaris que permeten entendre la diversitat i complexitat del fenomen. A continuació es presenten algunes classificacions

rellevants segons diferents autors, organismes o entitats especialitzats en aquesta temàtica.

En general, diversos estudis han mostrat de manera consistent diferències entre els individus motivats per a establir una trobada física amb les seues víctimes i els individus que es limiten a cometre els seus delictes en l'àmbit en línia (Chiu *et al.*, 2018; Merdian *et al.*, 2018; Soldino *et al.*, 2024). Aquests grups són comunament coneguts en la literatura científica i es mostren en la taula 2.

Taula 2. Tipus d'agressors sexuals en línia.

<i>Contact-driven offenders</i>	<i>Fantasy-driven offenders</i>
Delinqüents motivats pel contacte. Comencen a contactar amb la víctima en l'entorn virtual per engalipar-la i acabar tenint-hi un contacte sexual cara a cara.	Delinqüents motivats per la fantasia. Limiten la comissió dels seus delictes sexuals només en l'entorn virtual.

D'altra banda, la classificació general dels agressors sexuals de l'Observatori de Violències Sexuals (2024) estableix els tipus d'agressors sexuals en funció del tipus d'estratègia que utilitzen amb la víctima:

- Ciberassetjament sexual: ús de la intimidació o amenaces.
- Ciberabús sexual: seducció i manipulació afectiva.
- Extorsionadors sexuals: extorsionen la víctima amb imatges íntimes.
- Creadors d'hipertrucatges (*deepfakes*) sexuals: utilitzen intel·ligència artificial (IA) per a generar contingut sexual fals amb finalitats humiliants.

També, i de manera més específica, hi ha altres classificacions de delinqüents sexuals en línia segons el delicte que cometen de manera més especialitzada. En aquest

context, el projecte European Online Grooming Project (Webster *et al.*, 2012) destaca tres grups diferents de *groomers*:

- Hipersexualitzats: delinqüents caracteritzats per un comportament sexual intens i explícit. Generalment, busquen de manera directa la gratificació sexual.
- Adaptatius: utilitzen estratègies flexibles i adaptades a cada víctima, combinant comportaments afectius i sexuals.
- Íntims: busquen crear un vincle afectiu, emprant aproximacions més empàtiques. Busquen establir un vincle de confiança amb el menor.

D'altra banda, els agressors sexuals que cometen delictes utilitzant les tecnologies també es poden categoritzar de manera tradicional. Si ens fixem en la manera de cometre l'agressió sexual, l'autor del delicte pot ser: un subjecte desconegut, un de conegut, una parella o un grup (Redondo i Garrido, 2013). Si parem atenció a la motivació del delinqüent sexual, tant en línia com fora de línia, hi ha quatre tipus de violadors (Holmes *et al.*, 2022; Redondo i Garrido, 2013):

- Compensatori: utilitza la violació per a compensar les dificultats en el seu ajust a la vida diària. Ho fa per demostrar a la víctima la seua competència sexual.
- Agressió desplaçada: utilitza la violació per a humiliar la víctima i causar-li mal. Normalment utilitza una elevada violència en l'acte.
- Sexual-agressiu: necessita danyar la víctima i provocar-li por per a aconseguir la seua excitació sexual.
- Impulsiu: realitza l'agressió sexual durant altres fets delictius no sexuals, com per exemple durant un robatori.

Aquestes tipologies, tant dels delictes sexuals en l'entorn digital com dels agressors sexuals en línia, evidencien la necessitat d'adaptar les estratègies de detecció, prevenció i tractament segons les motivacions i el *modus operandi* dels agressors. A més, la complexitat de l'entorn digital on es produeixen aquests delictes, així com les diferències entre els perfils dels agressors, exigeixen un enfocament multidisciplinari i actualitzat.

1.3 Perfil de l'agressor sexual en línia (factors de risc)

No existeix un perfil únic d'agressor sexual, atès que les motivacions i les característiques personals, biològiques, psicològiques i socials són molt heterogènies. A més, la diversitat de delinqüents sexuals s'amplia, encara més, si tenim en compte les múltiples plataformes virtuals i les diferents maneres en què es poden cometre aquests tipus de delictes.

Segons Bigas Formatjé (2018), els ciberagressors sexuals són cada vegada més homes joves que trien les víctimes en l'entorn pròxim. De fet, el 94% dels delictes sexuals en línia registrats a Espanya en 2017 van ser comesos per homes, segons dades del Ministeri de l'Interior i del Sistema Estadístic de Criminalitat. Concretament, dels 4.912 casos, 291 van ser comesos per menors d'edat (de 14 a 17 anys). No obstant això, en totes les franges d'edat, els homes superen les dones. Moltes vegades, els agressors sexuals aparenten ser persones normals i estan plenament integrats en la societat.

Segons aquesta autora, sovint l'agressor sexual en línia utilitza les xarxes virtuals per a intercanviar tècniques i materials audiovisuals dels abusos sexuals comesos. L'anonimat de l'entorn digital afavoreix la percepció d'impunitat i facilita la seua activitat. D'aquesta manera es reforça la distorsió cognitiva dels agressors respecte a la sexualitat i es normalitza els seus actes delictius.

Tenint en compte que els factors de risc dels agressors tradicionals poden ser útils per a perfilar els agressors sexuals en línia, Herrero Mejías (2018) i López Mínguez (2015) assenyalen certes variables que s'associen amb la comissió d'aquests delictes.

Respecte als factors individuals, es constata que la majoria dels agressors són homes i les víctimes solen ser dones. En general, els delinqüents sexuals actuen a soles, encara que en les últimes dècades hi ha hagut un increment de grups de joves que agredeixen sexualment una sola víctima. Pel que fa al comportament sexual, la vida sexual dels violadors sol ser impersonal i mostren una marcada hipersexualització. Generalment han tingut un inici primerenc en l'activitat sexual i solen consumir pornografia, especialment violenta. En aquest aspecte, els agressors sexuals solen excitar-se davant estímuls desviats o agressius i també mostren comportaments desviats i parafilies. Respecte a la personalitat, Castro *et al.* (2020) assenyalen que l'agressor sexual sol presentar característiques de personalitat antisocial, compulsiva, sàdica i límit. Així mateix, la impulsivitat, les distorsions cognitives i les dificultats en la regulació emocional són altres variables recurrents dels delinqüents sexuals.

En relació amb els factors psicosocials, s'observa que els agressors sexuals presenten estils de vida descompensats, trastorns de conducta o agressivitat. Generalment són impulsius i tenen dificultats per a autoregular-se i afrontar els seus problemes. A més, mostren dèficits en les habilitats socials i problemes en la relació amb altres persones. Les cognicions dels agressors també constitueixen variables molt rellevants. En general, s'ha relacionat l'agressió sexual amb la presència de fantasies sexuals i amb la preocupació sexual. Un altre aspecte molt freqüent és la presència de les anomenades distorsions cognitives que fan referència a justificacions, percepcions o valoracions utilitzades per l'agressor per a racionalitzar, minimitzar, justificar o negar la seua conducta sexual violenta.

Respecte als factors relacionals, les variables més destacades són tenir un familiar agressor sexual, haver patit abusos durant la infància i estils parentals caracteritzats per la disciplina o baixos nivells de cura, consistència, supervisió. Altres factors de rellevància són els dèficits afectius i les experiències de maltractament o abandó durant la infància, que poden actuar com a factors desencadenants. En l'àmbit del grup d'iguals, destaquen la normalització i aprovació de la violència sexual, la pressió grupal per a realitzar determinades activitats sexuals i tenir amistats amb conductes delictives. En la relació de parella, les actituds de control, l'aïllament, la violència i la percepció de tenir una relació superficial s'han associat amb aquesta problemàtica.

També s'ha de considerar la interacció entre les característiques de l'agressor i la vulnerabilitat de la víctima. El grau de dependència emocional que l'agressor aconsegueix establir amb la víctima pot ser determinant per a l'èxit de l'abús. Prevenir aquesta dependència és clau per al disseny de programes de prevenció basats en l'educació afectivosexual (Van Gijn-Grosvenor i Lamb, 2021).

Finalment, hi ha factors socioculturals que influeixen en l'aparició de la delinqüència sexual, com ara l'hostilitat cap a les dones i l'adherència a rols tradicionals de gènere. A més, cal fer una menció especial als anomenats mites de la violació, que són creences falses segons les quals es culpabilitza i es justifica la violació pel comportament de la dona. D'aquesta manera, amb la denominada "cultura de la violació", es fa responsable la víctima i no l'agressor. Això augmenta molt la percepció d'impunitat d'aquests tipus de delinqüents. Respecte a aquesta cultura de la violació, és important que es fomenti la consciència de la població sobre els mites que existeixen respecte a l'agressió sexual i que no es subestime la gravetat i les conseqüències negatives de les agressions sexuals en línia. En la taula 3 es presenten els mites i les realitats que la plataforma virtual Violencia Sexual Info ofereix per conscienciar la població.

En conclusió, dins de la categoria d'agressors sexuals s'engloba una població heterogènia, no sols pel que fa a la seua activitat delictiva, sinó també a les seues característiques personals, socials, psicopatològiques i/o d'estil de vida.

Taula 3. Mites i realitats sobre les agressions sexuals.

Mites	Realitats
Les violències sexuals són episodis aïllats i poc freqüents.	La violència sexual és més freqüent del que pensem: el 13,7 % de les dones a partir de 16 anys han patit violència sexual al llarg de la seua vida.
L'agressor quasi sempre és un desconegut de la víctima.	El 49,6 % de les dones que han patit violència sexual dins de l'àmbit de la parella diuen que ha passat més d'una vegada.
Les agressions sexuals ocorren al carrer, en llocs aïllats i de nit.	La majoria de les violències sexuals en línia són comeses per persones conegudes i es donen dins de l'entorn de confiança o en espais percebuts com a segurs.
Les víctimes es defensen enèrgicament de l'agressor.	El bloqueig o la immobilitat durant una agressió constitueixen una reacció molt comuna entre les víctimes de violència sexual.
Les víctimes denuncien i demanen ajuda immediatament.	Només es denuncia el 8% de la violència sexual. Principalment les víctimes no denuncien per por de no ser cregudes, així com per sentiments de culpa o vergonya.
L'única forma de violència sexual és la violació.	Hi ha múltiples formes de violència sexual: agressió sexual en línia, assetjament sexual o assetjament al carrer, entre altres.
Les víctimes mai es poden recuperar de l'agressió que han rebut.	La violència sexual es pot superar. La recuperació porta temps i pot ser un procés molt dolorós, però amb el suport adequat és possible sanar.

Font: <https://violencia-sexual.info/mitos-realidades/>

2. Sèxting

2.1 Aproximació conceptual

L'evolució de les tecnologies ha permès realitzar i intercanviar imatges i vídeos sense límit. A més, les xarxes socials incorporen cada vegada més aplicacions amb l'objectiu de conèixer gent en línia per a lligar o tenir relacions sexuals amb altres persones. En aquest context, una de les pràctiques sexuals que actualment ha guanyat més rellevància entre els adolescents i joves és el sèxting.

El terme *sèxting*, segons la seua etimologia, fa referència a la creació de missatges de text sexuals (ve de l'anglès *sex*: sexe, i *texting*: missatge de text). Tenint en compte això, el sèxting es defineix en la literatura científica com l'enviament voluntari de missatges sexuals, tant escrits, auditius i visuals, a través de les tecnologies de la informació i la comunicació (Virolles *et al.*, 2016; Gámez-Guadix *et al.*, 2017).

D'acord amb aquesta perspectiva, el sèxting no comporta greus riscos, ja que, com constaten Gámez-Guadix *et al.* (2017), la creació i l'enviament de missatges de tipus sexual és una pràctica voluntària i consentida per totes les parts implicades. Per tant, en general, el sèxting es considera una conducta sexual en línia sense problemàtiques associades.

Segons l'Institut Nacional de Ciberseguretat (INCIBE), el sèxting pot implicar tant imatges i vídeos amb connotació sexual compartits a través de diferents plataformes digitals. Aquest fenomen es dona, majoritàriament, entre nadius digitals que utilitzen les tecnologies per a explorar la seua sexualitat i dinamitzar les seues relacions interpersonals.

No obstant això, hi ha riscos associats al sèxting que poden derivar en delictes i comportar conseqüències molt negatives per a les víctimes. A més, les característiques dels mitjans digitals, com l'anonimat, la reproducció de continguts *ad infinitum* o el contacte amb persones desconegudes, incrementen aquests riscos.

En el fenomen del sèxting, és important conèixer els factors que porten, sobretot els adolescents i joves, a dur a terme aquest tipus de conductes sexuals. Diferents autors assenyalen les motivacions següents per a enviar contingut sexual o íntim a través dels dispositius electrònics (Alonso-Ruido *et al.*, 2018; Barrense Dias *et al.*, 2017):

- Exploració de la identitat i sexualitat. El sèxting permet provar límits, afirmar la pròpia imatge personal i descobrir preferències sexuals.
- Recerca d'acceptació social i validació. La pressió dels amics i el desig de ser acceptat poden motivar a participar en aquesta pràctica sexual.
- Dimensió relacional. Sovint el sèxting passa dins de parelles, com a preàmbul de relacions sexuals o per a respondre a necessitats emocionals de la parella.
- Experimentació i joc. Té un component lúdic i de coqueteig, habitual en l'adolescència i la joventut.
- Pressió, coacció i dinàmiques de poder. En alguns casos, la insistència d'altres persones properes o la por al rebuig pot portar a participar en el sèxting sense tenir consentiment complet.

Tal com hem dit abans, encara que el sèxting no és un delicte sexual, el Codi penal el considera com a tal quan es produeix sense el consentiment de la persona afectada. Concretament, l'article 197.7 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, estableix que constitueix delicte “la difusió, revelació o cessió a tercers, sense autorització de la persona afectada, d'imatges o gravacions audiovisuals obtingudes en un domicili o en qualsevol lloc fora de l'abast de la mirada de tercers, o quan la divulgació menyscabe greument la intimitat personal de la persona afectada”. En aquest cas, quan se sobrepassa la voluntarietat i el consentiment de l'altra persona, és quan es produeix el delicte (Barroso *et al.*, 2023; Parti *et al.*, 2023).

La literatura científica planteja que la percepció del risc derivat del sèxting s'infravalora sovint enfront de la gratificació immediata i de l'efecte de normalització en el grup de iguals (Barroso *et al.*, 2023; Contreras *et al.*, 2016). Per aquest motiu, les estratègies preventives i d'educació sexual resulten clau per a minimitzar els impactes negatius i promoure un ús segur i responsable de les tecnologies.

Els estudis internacionals mostren que la conceptualització i valoració social del sèxting té una forta influència cultural i normativa, i reflecteix tradicions i valors específics de cada país (Klettke *et al.*, 2014; Krieger, 2017). Les respostes socials, familiars i legals al sèxting varien considerablement segons la cultura. Això impacta tant en la profunditat del fenomen com en les reaccions institucionals i familiars davant les situacions de risc derivades del sèxting.

Independentment de l'heterogeneïtat en el seu tractament, el sèxting i els delictes sexuals que se'n deriven plantegen importants interrogants ètics i riscos. Si bé molts adolescents i joves el consideren una pràctica privada i íntima quan és consensuada, existeix risc quan no s'autoritza explícitament la difusió d'aquest contingut (sèxting no consentit, sextorsió, ciberassetjament o humiliació pública) (Barroso *et al.*, 2023; Parti *et al.*, 2023). Aquestes conseqüències poden impactar en el benestar psicològic i la salut mental de les víctimes, a més de generar conflictes legals quan es difon el contingut sense autorització o s'utilitza per a fer xantatge o humiliar la víctima (Barrense *et al.*, 2017; Van Ouytsel *et al.*, 2017).

D'altra banda, és important conèixer els rols implicats en el sèxting i els delictes sexuals derivats d'aquest fenomen. Generalment, destaquen tres actors principals: víctima, agressor i espectador. Estudis actuals indiquen que el 95,5% dels adolescents havien estat implicats alguna vegada en conductes relacionades amb el sèxting, però amb diferents rols (Giménez-Gualdo *et al.*, 2022). Aquests autors assenyalen que el rol amb més implicació és el de l'espectador, és a dir, la persona que rep missatges sexuals d'altres (sèxting passiu). Seguidament, el 40% va reconèixer que havien patit coacció per publicar imatges pròpies de contingut sexual (sèxting no consentit) o van patir sextorsió. Finalment, el 32,9% havia realitzat l'anomenat sèxting actiu, és a dir, havien enviat

missatges amb imatges i/o vídeos de contingut sexual a altres persones.

Al seu torn, cal tenir en compte la superposició de rols. En l'estudi de Giménez-Gualdo *et al.* (2022) destaquen que el 47,8% dels adolescents havien participat en diferents rols al mateix temps. En aquest sentit, hi ha un grup d'adolescents que utilitzen la coacció perquè altres menors els envien missatges de contingut sexual. Aquestes persones estarien dins del rol d'agressors i alhora serien també espectadors. També s'hi afegien els adolescents que intercanvien amb altres persones imatges de contingut sexual de forma consentida i, després, ignoren el consentiment de l'altra persona i les reenvien a altres contactes. En aquest cas, encara que a l'inici no era un delictes, en difondre el contingut sexual aquestes persones finalment es converteixen en delinqüents. Pel que fa al grup de víctimes, d'una banda, hi ha les que són coaccionades per enviar missatges de contingut sexual. D'altra banda, hi ha les que pateixen la reexpedició de les seues imatges sexuals a altres persones o la difusió en les xarxes socials sense el seu consentiment.

En definitiva, el sèxting durant l'adolescència i la joventut és un fenomen complex, vinculat a l'exploració de la sexualitat, la identitat i les dinàmiques contemporànies. És fonamental continuar aprofundint en la seua conceptualització, així com en les estratègies de prevenció i l'abordatge integral, per a evitar riscos relacionals i protegir el desenvolupament saludable de les persones en el context digital.

2.1 Tipologies del sèxting

El sèxting és un fenomen complex que implica diverses modalitats. Encara que no comporta cap problema si és consentit, la seua pràctica sense consentiment i les conseqüències per a la víctima poden generar diversos inconvenients. La classificació dels tipus de sèxting reflecteix la diversitat i complexitat de comportaments, motivacions i contextos en què es produeix aquesta pràctica sexual, i posa de relleu el seu caràcter dinàmic i polifacètic (Barrense *et al.*, 2017; Klettke *et al.*, 2014).

A grans trets, es distingeix fonamentalment entre el sèxting actiu—l’enviament i la recepció consensuada de continguts sexuals entre iguals— i el sèxting passiu, que implica la reexpedició o la recepció del contingut sexual, generalment sense el consentiment de la persona protagonista de la imatge o missatge (Gassó *et al.*, 2020).

A més, hi ha una tipologia del sèxting basada en la voluntarietat. Així, es distingeix entre el sèxting consentit i no consentit, aquest últim associat a coacció, pressió social o divulgació no autoritzada. Aquesta tipificació és fonamental, ja que cada modalitat implica motivacions, riscos i conseqüències diferents, tant individualment com socialment (Barroso *et al.*, 2023; Wachs *et al.*, 2021).

Tenint en compte les classificacions anteriors, la literatura científica diferencia, en general, almenys tres grans tipus de sèxting segons el consentiment, la intencionalitat i la dinàmica relacional:

- Sèxting consensuat. Implica l’enviament, la recepció o l’intercanvi de contingut sexual explícit de manera voluntària entre persones que ho desitgen i hi donen el seu consentiment. Aquest tipus de sèxting es fa generalment en contextos de parella o vincles romàntics, i s’associa a l’exploració sexual, a l’afirmació de la intimitat o a la diversió. Pot ser actiu (produir i enviar contingut) o passiu (rebre i emmagatzemar-lo).
- Sèxting coaccionat o no consensuat. En aquest cas, la participació apareix sota pressió, xantatge, amenaça o manipulació. També inclou l’enviament forçat de

material íntim per por al rebuig, extorsió o per dinàmiques de poder.

- Sèxting difós sense consentiment. Consisteix en la divulgació o reexpedició de continguts sexuals a tercers sense el permís de la persona que hi ix. Es fa per diversió, revenja o pressió grupal. És especialment nociu i sol derivar en humiliació pública, ciberassetjament o violència relacional.

Respecte a l'última tipologia de sèxting, el Codi penal especifica a l'article 197 de la Llei orgànica 1/2015, de 30 de març, que un delictes és l'enviament o reexpedició "...sense autorització de la persona afectada, difonga, revele o cedisca a tercers imatges o gravacions audiovisuals que haguera obtingut amb el seu consentiment en un domicili o en qualsevol altre lloc fora de l'abast de la mirada de tercers, o quan la divulgació menyscabe greument la intimitat personal d'aquesta persona."

N'hi ha altres formes amb altres terminologies, com ara el sèxting pressionat, similar al coaccionat o sèxting no consentit. Concretament, el sèxting pressionat fa referència a l'enviament d'imatges i/o vídeos de contingut sexual perquè els amics o amigues, o la parella, pressionen la persona per a fer-ho (Ruido *et al.*, 2017).

També són problemàtiques derivades del sèxting l'anomenada sextorsió i la pornorevenja. D'una banda, la sextorsió es produeix quan la persona que ha rebut la foto o vídeo sexual fa xantatge i/o amenaça la víctima de difondre-ho o publicar-ho si no compleix les seues exigències (Ruido *et al.*, 2024). D'altra banda, la pornorevenja es realitza quan s'envia contingut íntim i sexual per causar un mal o revenjar-se de la parella o exparella, fent difusió de les imatges, vídeos o converses íntimes (Bats, 2017).

Finalment, cal tenir en compte que, amb l'avanç de les tecnologies, apareixen noves modalitats de sèxting que abans no existien, com ara els hipertrucatges (*deepfakes*) de tipus sexual. En aquest nou fenomen es manipula la foto d'una persona amb l'objectiu de crear un contingut sexual fictici que sembla real. D'aquesta manera, una vegada creada la foto sexual aquesta es comparteix i es difon amb l'objectiu de danyar i humiliar la víctima.

Taula 4. Tipus o problemes derivats del sèxting.

Sèxting actiu	Enviament i recepció consensuada de continguts sexuals (imatges i/o vídeos) de manera voluntària i consensuada.
Sèxting passiu	Implica la reexpedició, o la recepció de continguts sexuals reexpedits, generalment sense el consentiment de la persona protagonista de la imatge o del missatge.
Sèxting consentit	Enviament de contingut sexual de manera voluntària, sense pressió ni coacció, per part de la persona que ha creat les imatges o vídeos sexuals.
Sèxting no consentit	Reexpedició d'imatges o vídeos de contingut sexual sense el consentiment de la persona. Constitueix un delicte sexual segons l'article 197 del Codi penal.
Sèxting pressionat	Enviament d'imatges i/o vídeos de contingut sexual sota pressió d'altres persones (amistats, parella o altres usuaris).
Sèxting coercitiu	Pressió per a obtenir o compartir contingut sexual mitjançant amenaces, manipulació emocional o coacció.
Sextorsió	Xantatge o extorsió a una persona que és amenaçada amb la publicació o difusió de les seues imatges, vídeos o altres continguts íntims i de caràcter sexual. Es fa amb l'objectiu d'obtenir algun benefici.
Sextorsió econòmica	Amenazar la víctima amb la difusió de material si no genera nous continguts o paga determinades quantitats de diners.
Pornorevenja	Quan es vol causar un mal a l'exparella o revenjar-se'n, difonent les seues imatges, vídeos, converses o altres continguts íntims.
Troleig sexual	Atacs col·lectius a través de xarxes socials amb comentaris sexuals ofensius, humiliacions públiques o amenaces de caràcter sexual.
Dòxing sexual	Publicació en internet de dades personals (nom, adreça, telèfon, lloc de treball) de la víctima juntament amb imatges íntimes o missatges sexuals.
Hipertrucatges sexuals	Manipulació mitjançant intel·ligència artificial per a crear imatges o vídeos falsos amb contingut sexual no real, però aparentment verídica. L'objectiu és causar problemes o perjudicar la víctima.

Font. Elaboració pròpia.

3. Delinqüència sexual a menors mitjançant les tecnologies

La utilització de les tecnologies per a cometre delictes sexuals contra menors d'edat constitueix una problemàtica creixent i complexa en la societat contemporània. Aquests delictes es manifesten a través de diverses formes d'abús i explotació mitjançant internet, xarxes socials i aplicacions de missatgeria. S'utilitza la tecnologia per a contactar, manipular, coaccionar i, en darrer terme, victimitzar infants i adolescents. En termes generals, tres dels fenòmens més preocupants dins d'aquesta problemàtica són la sol·licitació i interacció sexualitzada d'adults amb menors, l'abús sexual a menors (*grooming*, terme en anglès) i l'explotació sexual infantil.

3.1 Sol·licitació i interacció sexualitzada d'adults amb menors

Segons Ortega-Barón *et al.* (2022), d'una banda, la sol·licitud sexual o sol·licitació sexual es defineix com les sol·licituds en línia que un adult fa a un menor per participar en activitats o converses sexuals, o per proporcionar informació sexual personal (Mitchell, Finkelhor i Wolak, 2007, p. 532). D'altra banda, l'anomenada "interacció sexualitzada" fa referència a les interaccions sexuals entre adults i menors (per exemple, tenir sexe a través de la càmera web, mantenir converses sexuals, l'enviament de fotos o vídeos sexuals, o quedar presencialment per tenir contacte sexual). Tant la sol·licitació sexual com la interacció sexualitzada entre adults i menors susciten avui en dia una enorme preocupació social (de Santisteban i Gámez-Guadix, 2017; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019).

A Espanya, la prevalença d'aquests tipus d'abús sexual a menors és preocupant. Concretament, el 23% dels adolescents van denunciar haver rebut algun tipus de sol·licitació sexual i el 14% van reconèixer haver tingut algun tipus d'interacció sexual amb un adult l'últim any (Ortega-Barón *et al.*, 2022).

3.2 *Grooming* (ciberseducció de menors)

Abans de tot, s'utilitzarà preferentment el terme anglès *grooming* en aquest apartat, ja que és el terme més comú en la literatura científica per a referir-se a aquest fenomen, malgrat que el terme específic proposat en valencià per a designar aquest problema concret és *ciberseducció de menors*.

En un context digital on l'accés i l'ús de les tecnologies per part de menors és cada vegada més freqüent, apareixen nous riscos i abusos que requereixen atenció. Entre les formes d'assetjament i abús sexual en línia més preocupants destaca el *grooming*. A continuació, s'explica la definició, les característiques i les fases del *grooming* com a forma particular de violència sexual mediada per les tecnologies.

El *grooming* fa referència a l'intercanvi de contingut sexual a través de les tecnologies entre adults i menors. És una forma d'engany i d'assetjament sexual en línia. El terme *grooming* prové etimològicament de l'anglès, concretament del verb *to groom*, que fa referència a preparar-se per a un propòsit específic (Whittle *et al.*, 2013). En termes generals, implica un procés de manipulació i engany per part d'adults que busquen establir una relació de confiança amb menors per a obtenir material sexual, assetjar-los sexualment i/o explotar-los sexualment. (Carmody i Grant, 2017; Ringenberg *et al.*, 2022). És una problemàtica molt greu per l'asimetria que es produeix entre l'agressor, que és un adult, i la víctima, que és un menor d'edat.

D'una manera més específica, el *grooming* és el procés que utilitza un adult per a seduir menors de manera premeditada i, així, poder obtenir contingut sexual o, fins i tot, perpetrar l'abús sexual presencial (de Santisteban i Gámez-Guadix, 2017; Smith *et al.*, 2023). Per consegüent, l'adult (*groomer*) estableix una sèrie d'estratègies de manipulació, persuasió i coerció aprofitant-se de les característiques de les tecnologies i de la vulnerabilitat dels menors. L'objectiu principal de l'adult és persuadir el menor a través d'aquestes estratègies i processos per a aconseguir l'intercanvi d'imatges o vídeos de contingut sexual i/o tenir un contacte sexual presencial.

Diversos autors assenyalen certes característiques que permeten identificar aquesta forma d'abús en línia a menors (de Santisteban i Gámez-Guadix, 2017; Jeglic *et al.*, 2023; Kierkegaard, 2008). El *grooming* segueix un procés gradual en el qual l'adult es guanya a poc a poc la confiança del menor a través de l'engany i la manipulació perquè aquest li envie contingut sexual. Generalment, és un procés realitzat amb tanta subtileza que, quan es detecta, el menor ja es troba en una espiral de xantatge i assetjament sexual per part de l'adult.

Cal tenir en compte que aquest tipus d'abús sexual en línia s'inicia a través de l'entorn digital, en diverses plataformes o xarxes socials, i pot acabar amb un contacte cara a cara entre l'agressor i la víctima. En aquest cas, s'ha de tenir present que es produeix tant l'abús sexual en línia com l'abús en l'entorn presencial.

Respecte a les repercussions jurídiques, quan l'agressor (l'adult, en aquest cas) obté fotos o vídeos de caràcter sexual d'un menor, està cometent un delicte de possessió. A més, si envia aquest contingut sexual del menor a altres persones, es comet un altre delicte de distribució de pornografia infantil. Siga com siga, davant d'un cas de *grooming* no s'ha de dubtar, cal denunciar-lo immediatament a la policia, ja que constitueix un delicte greu (Bragat Nebot, 2020; Cinosi Fernández, 2023).

Concretament, el *grooming* està tipificat com a delicte en el Codi penal a Espanya en la reforma de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre. Així, la persona que comet aquest tipus de delicte és:

“1. Qui, a través d'internet, del telèfon o de qualsevol altra tecnologia de la informació i la comunicació, contacte amb un menor de setze anys i propose concertar una trobada amb aquest amb la finalitat de cometre qualsevol dels delictes sexuals descrits en els articles 181 i 189. Qui cometa aquest delicte serà castigat amb la pena d'un a tres anys de presó o multa de dotze a vint-i-quatre mesos. Les penes s'imposaran en la seua meitat superior quan l'acostament s'obtinga mitjançant coacció, intimidació o engany.

2. Qui, a través d'internet, del telèfon o de qualsevol altra tecnologia de la informació i la comunicació, contacte amb un menor de setze anys i realitzi actes dirigits a engalipar-lo perquè li facilite material pornogràfic o li mostre imatges pornogràfiques en què es represente o aparega un menor. Aquest delictes serà castigat amb una pena de presó de sis mesos a dos anys.”

Com s'ha esmentat amb anterioritat, el *grooming* és un tipus de violència sexual que segueix un procés gradual i escalat. Això fa que moltes vegades l'agressió passe inadvertida per a la víctima i per a la seua família. En aquest sentit, per a facilitar la detecció i la denúncia és important conèixer quines són les fases d'aquesta problemàtica (O'Connell, 2003, p. 8-11). En la taula 5 s'expliquen concretament les fases d'aquest tipus d'abús sexual a menors en línia.

En conclusió, el *grooming* és un fenomen complex i en constant evolució que representa un dels riscos més greus per a la seguretat i el benestar dels menors en l'era digital. Es tracta d'un procés sistemàtic mitjançant el qual un adult s'acosta a un menor a través de les plataformes digitals amb la intenció de manipular-lo, guanyar-se la seua confiança i, finalment, explotar-lo sexualment. La facilitat d'accés, l'anonimat i la multiplicitat de plataformes tecnològiques fan que el *grooming* siga una amenaça especialment insidiosa. A més a més, aquest procés no sols implica un mal immediat pel que fa a l'explotació sexual, sinó que també comporta conseqüències negatives per a la salut mental, l'autoestima i les relacions personals de les víctimes.

Taula 5. Fases de l'abús sexual en línia anomenat *grooming*.

Fase	Descripció
Formació de l'amistat	L'adult comença a entaular una conversa amb el menor d'edat, generalment, a través de les xarxes socials.
Formalització de la relació	En aquesta etapa, l'adult es guanya la confiança del menor preocupant-se per ell o ella. S'interessa per la seua vida i les seues preocupacions diàries.
Etapa d'avaluació del risc	L'adult comença a realitzar una avaluació del risc de ser interceptat per altres persones. Així doncs, comença a preguntar pels horaris dels progenitors i la ubicació del menor. L'adult obté aquesta informació directament del menor, ja que l'infant o adolescent creu que és un menor d'edat similar a ell o ella.
Estat d'exclusivitat	L'adult comença a utilitzar estratègies per a crear una il·lusió de confiança, intimitat i exclusivitat amb el menor. D'aquesta manera, va establint tàctiques per a fer-lo sentir especial i passar a l'etapa següent.
Fase sexual	L'adult comença a seduir el menor, preguntant sobre els seus gustos o pràctiques sexuals. El menor continua creient que la persona amb qui parla és un menor. En aquesta fase és on es produeix l'intercanvi de vídeos o imatges de caràcter sexual. L'adult envia fotos d'altres menors assetjats, o bé fotos manipulades d'internet.
Fase de xantatge o assetjament sexual	L'adult descobreix la seua identitat i fa xantatge al menor. El menor cau així en una espiral de xantatge. Cada vegada el menor accedeix a peticions sexuals més greus i arriba, fins i tot, a l'abús sexual presencial.

Font: O'Connell, 2003, p. 8-11.

3. 3 Explotació sexual infantil mitjançant les tecnologies

L'exploració sexual de menors en internet representa un dels problemes més alarmants i complexos de l'era digital, que afecta un percentatge significatiu de menors a tot arreu. Segons investigacions recents, s'estima que al voltant del 8% de la població infantil global ha sigut víctima d'alguna forma d'abús o explotació sexual en línia (Infocop, 2025).

Com s'ha dit abans, l'avaluació d'amenaques contra la delinqüència organitzada en internet (IOCTA) assenyalava que l'exploració sexual infantil en línia és un fenomen que ha evolucionat de forma molt preocupant a causa dels avanços tecnològics. La connectivitat dels dispositius electrònics, la comercialització gràcies a la globalització i l'anonimat d'internet han fet que aquest problema s'haja incrementat de manera espectacular. A més, el Parlament Europeu assenyalava que el tractament de l'exploració infantil és complex a causa de les diferents legislacions en les investigacions que impliquen persones de diversos països i la dependència de les proves electròniques en aquests tipus de delictes.

L'exploració sexual infantil implica la distribució i producció de materials que inclouen imatges i vídeos de contingut sexual explícit amb menors (*child sexual abuse material*, en anglès). També inclou pràctiques connexes com el *grooming*, la sextorsió i l'assetjament sexual digital. L'avanç vertiginós de les tecnologies, l'expansió de l'accés a internet i l'ús massiu de dispositius mòbils han incrementat tant l'exposició com la vulnerabilitat dels menors davant aquests riscos (Burriel, 2025; Pereda *et al.*, 2021).

Des d'una perspectiva jurídica i social, l'exploració sexual de menors en ambients virtuals suposa una violació greu dels drets fonamentals de la infància. Es vulnera el dret a la integritat física i psicològica, la dignitat i la privacitat. Les legislacions nacionals i internacionals han anat adaptant-se per incloure tipificacions específiques que consideren l'abús i l'exploració a través de mitjans digitals, i reconèixer no sols la gravetat del fet, sinó també la particularitat del context tecnològic. La Unió Europea ha implementat regulacions destinades a millorar la cooperació internacional, potenciar la capacitat d'investigació i facilitar la protecció de les víctimes en l'àmbit digital (Europarl, 2025). No obstant això, persisteixen importants reptes en la unificació normativa i en l'aplicació efectiva de les lleis davant la ràpida evolució tecnològica en aquest tipus de delictes sexuals.

L'exploració sexual infantil en internet es pot dividir en diferents modalitats. La producció i distribució de pornografia infantil és la més coneguda; no obstant això, hi ha altres pràctiques igualment nocives que inclouen l'intercanvi coercitiu de contingut sexual (sextorsió) o la manipulació i apropiació indeguda d'imatges sexuals mitjançant l'ús de tècniques d'intel·ligència artificial (hipertrucatges i suplantació d'identitat) (Infocop, 2025). En molts casos, aquestes conductes formen part de circuits criminals organitzats que no solament es lucren amb la difusió d'aquests materials, sinó que també faciliten el tràfic i l'exploració sexual presencial o virtual de menors (MissingKids, 2018).

Pel que fa a la dimensió psicològica i social, les víctimes d'exploració sexual en línia pateixen conseqüències devastadores que poden perdurar al llarg de la vida. Les víctimes solen presentar trastorns d'ansietat, depressió, dificultats en la construcció de la sexualitat, estigmatització social i baixa autoestima (Murillejo *et al.*, 2015; Burriel, 2025). La facilitat per a la reproducció i difusió massiva de les imatges sexuals amb la impossibilitat de control per part de la víctima, incrementa la seua vulnerabilitat (INCIBE, 2025).

Des d'un enfocament tecnològic, la lluita contra l'exploració sexual infantil en internet també implica l'adopció d'estratègies avançades que permeten la detecció automàtica de materials il·legals i el bloqueig efectiu de continguts abusius. La col·laboració internacional entre empreses tecnològiques és clau per a impedir la difusió d'aquest material sexual. A més, cal enfortir les xarxes de protecció i garantir l'aplicació de protocols eficaços per a les víctimes.

En definitiva, el tractament de l'exploració sexual de menors en internet requereix una mirada multidisciplinària que incloga perspectives psicològiques, jurídiques, socials i tecnològiques.

4. Ciberviolència de parella

4.1 Aproximació conceptual

Els avanços tecnològics en les últimes dècades han transformat radicalment la nostra forma de relacionar-nos i comunicar-nos. Aquest canvi també ha tingut un impacte profund en les dinàmiques de parella i ha fet que la violència continue també a través de les pantalles (Cava *et al.*, 2020; Ortega-Barón *et al.*, 2022; Martínez-Soto i Ibabe, 2024).

Els estudis actuals sobre violència de parella en adolescents s'han centrat en un fenomen incipient, la ciberviolència de parella (Brown i Hegarty, 2018). Aquest tipus de violència, anomenada en anglès *cyber-dating violence*, es defineix com l'assetjament, control i abús de la parella a través de les tecnologies de la informació i la comunicació (Guamaní, *et al.*, 2025).

Concretament, aquesta forma de violència ha augmentat gràcies a l'increment de l'ús de dispositius digitals i xarxes socials. Especialment, els adolescents i joves són els grups de major vulnerabilitat, atesa la seua alta dependència i exposició a entorns digitals (Observatori de Violència Digital, 2025). Respecte a la prevalença de la ciberviolència de parella, en la literatura científica s'ha trobat que més del 50% dels joves reconeixen haver perpetrat algun tipus d'abús en línia envers la seua parella (Cutbush *et al.*, 2021). A més, el 70% dels joves informen que han sigut víctimes d'abús en línia per part de la seua parella alguna vegada (Zweig *et al.*, 2013).

Concretament, diferents estudis han evidenciat la presència de dues formes bàsiques de ciberviolència de parella: les agressions directes i el control (Borrajó *et al.*, 2015). D'una banda, les conductes d'agressió directa fan referència a comportaments que tenen intenció de causar mal a la parella, com, per exemple, insultar-la o difondre informació negativa sobre ella (Zweig *et al.*, 2013). D'altra banda, el control fa referència a conductes que tenen la intenció de vigilar o controlar la parella (Vázquez, 2025). En la taula 6 s'especifiquen d'una manera més específica conductes concretes de ciberagressió i control a la parella en l'àmbit digital.

Taula 6. Conductes de cibercontrol i ciberagressió a la parella.

Conductes de cibercontrol	Conductes de ciberagressió
Control i verificació sobre les persones amb qui està la víctima. Control sobre què fa a cada moment.	Enviar missatges amenaçadors, amenaçar de deixar la relació o realitzar algun acte per a danyar o causar problemes a la parella.
Monitoratge exhaustiu de les seues xarxes socials (fotos, vídeos, comentaris, <i>likes...</i>)	Publicar comentaris, fotografies o vídeos denigrants de la parella per fer-la sentir malament.
Obligació i exigència de l'agressor a la víctima perquè bloquege amics i usuaris de les seues xarxes socials.	Denigrar la parella públicament fent comentaris sobre ella en les seues publicacions en les xarxes socials.
Insistència o exigència perquè la parella tinga una foto de perfil conjunta.	Persuadir la parella perquè trenque relacions amb el seu entorn en l'àmbit digital.
Prohibició d'enviar o publicar fotos o comentaris en les xarxes socials o a través de missatgeria instantània.	Obligar la víctima a enviar contingut sexual mitjançant el xantatge i l'extorsió.
Control de la connexió a les xarxes socials i de la ubicació de la víctima mitjançant geolocalització.	Difondre secrets o rumors falsos sobre la parella per danyar-la o fer-la sentir malament.
Obligació a la víctima de facilitar les seues contrasenyes de les xarxes socials a la seua parella, com un signe d'amor i de confiança.	Insultar la parella o parlar-li de manera agressiva i amenaçadora.

Font: Elaboració pròpia.

En la majoria d'ocasions hi ha superposició entre la violència de parella fora de línia i en línia pel fet que les tecnologies formen part de les nostres interaccions diàries (Stonard, 2021). Aquestes dues formes de violència es caracteritzen per establir-se en relacions basades en unes certes pràctiques de festeig o dinàmiques agressives (Viejo *et al.*, 2016). Així mateix, Cubells i Calsamiglia (2015) assenyalen que els mites de l'amor romàntic tenen un important paper en les conductes agressives, sobretot en l'entorn en

línia on se subestima la violència i es magnifica el sexisme benivolent. Aquestes creences sobre certs mites de l'amor i certes actituds sexistes poden fer que els adolescents i joves normalitzen conductes relacionades amb el monitoratge exhaustiu i la gelosia amb el pretext d'estar enamorats (Durán i Martínez-Pecino, 2015). De fet, moltes vegades els adolescents i joves solen arribar a tolerar aquest tipus de situació violenta com a normal i inherent a les relacions de parella (Díaz-Aguado i Carvajal, 2011).

En la ciberviolència de parella hi ha tres rols diferenciats:

- Els agressors són els adolescents que agredeixen la seua parella a través dels dispositius electrònics, amb conductes de ciberagressió o conductes de cibercontrol.
- Les víctimes poden ser de dos tipus: passives i agressives. Les víctimes passives són submises davant les agressions, no donen resposta a l'agressor. Les víctimes agressives responen davant les agressions amb altres conductes agressives. Aquest doble rol és freqüent segons alguns estudis recents a causa de l'increment de la toxicitat en les relacions de parella (Stonard, 2021).
- Els observadors serien els adolescents que presencien les conductes agressives. Aquest rol es pot classificar en les categories següents: els que fan costat a la víctima, els seguidors que reforcen la conducta de l'agressor i els espectadors que es mostren passius davant aquesta forma de ciberviolència.

Des de la perspectiva de l'agressor existeixen factors que augmenten la probabilitat que adolescents i joves tinguin aquest tipus de comportaments en les relacions afectivosexuals. Com que es realitzen mitjançant les tecnologies, en aquest tipus d'intimidació tenen un paper rellevant com a factor de risc les pròpies característiques de les tecnologies (vegeu l'apartat 1). Un altre aspecte que cal tenir en compte és que la ciberviolència de parella quasi sempre la majoria apareix com una continuïtat a la violència de parella exercida cara a cara (Stonard, 2021).

Smith *et al.* (2013) assenyala que ser víctima de violència (física, verbal o sexual) o presenciar violència de parella en la infància és un factor de risc. A més, tenir antecedents per agredir la parella (presencial o virtual) prèviament és un fort predictor, tant en el context fora de línia com en línia. També el consum de substàncies és un factor

de risc que es relaciona no sols amb la violència de parella, sinó també amb una major gravetat de les agressions. Trastorns psicològics com la depressió, l'ansietat o l'estrès, o els trastorns de personalitat i de conducta antisocial, també s'han relacionat amb la perpetració de la violència en la parella (Claussen *et al.*, 2022; Vagi *et al.*, 2013).

També són importants les variables psicosocials. En aquest sentit, són bastant freqüents en els agressors les dificultats en les habilitats interpersonals, com ara la mala gestió de la ira, els problemes d'autocontrol, la baixa empatia o la tendència a l'agressivitat (Arrojo i Santirso, 2023; García-Senlle i Lila-Murillo, 2024). A més, la baixa autoestima també s'ha identificat com un factor psicològic rellevant en la perpetració de ciberviolència de parella.

Tenint en compte tot això, la ciberviolència de parella és una problemàtica emergent que requereix la col·laboració coordinada de tots els sectors socials i la incorporació de tecnologies de detecció i monitoratge per a protegir les víctimes. Així mateix, cal promoure relacions sanes i garantir la seguretat en l'entorn digital. La prevenció, la sensibilització i el suport integral a les persones afectades són elements claus per a combatre aquest problema i avançar cap a una societat lliure de violència.

5. Ciberassetjament sexual

El ciberassetjament sexual (*cyberstalking*, en anglès) és una forma d'assetjament persistent i sistemàtic que es du a terme a través de mitjans digitals. Concretament, consisteix en l'assetjament a una altra persona a través de l'ús d'internet, del correu electrònic o altres dispositius electrònics de comunicació, mitjançant conductes repetitives i no desitjades que inclouen vigilància, amenaces, suplantació d'identitat, difusió d'informació privada o danys a la reputació de la víctima (Abu-Ulbeh *et al.*, 2021; Wilson *et al.*, 2022). Cal recordar que en aquest cas parlem d'un tipus de ciberassetjament amb un caire sexual. Les víctimes més habituals solen ser dones i menors d'edat, encara que qualsevol persona se'n pot veure afectada, particularment en contextos de ruptures de parella, relacions laborals o disputes personals.

En aquest fenomen es combinen les conductes de vigilància, control, suplantació d'identitat i fustigació, i es genera un greu impacte psicològic i social en les persones afectades. El ciberassetjament sexual es distingeix d'altres tipus d'assetjament digital pel seu caràcter repetitiu, intencional i obsessiu. L'agressor empra estratègies per a envair la privacitat de la víctima, recopilar la seua informació personal i, en molts casos, amenaçar o danyar la seua integritat i reputació (Wilson *et al.*, 2023).

El ciberassetjament sexual es caracteritza per l'enviament reiterat de missatges, la persecució obsessiva i el control digital sobre la vida de la persona assetjada. Aquest tipus de violència es dona per les possibilitats d'anonimat i difusió massiva pròpies de l'entorn digital. A més, involucra una sèrie de conductes com l'enviament reiterat de missatges no desitjats, la vigilància constant de l'activitat en línia de la víctima, la creació de perfils falsos per a espionar o contactar, la suplantació d'identitat, l'accés il·legítim a comptes personals i/o la difusió de contingut privat o difamatori (Short *et al.*, 2014).

Tokunaga i Aune (2015) van categoritzar diferents tipologies conductuals de ciberassetjament sexual:

- Hiperintimitat (cerca constant de relació amb la víctima).
- Amenaça directa i invasió (vigilància i espionatge digital a la víctima).

- Sabotatge (dany a la reputació de la víctima amb informació certa o falsa).

L'impacte de l'assetjament en línia en la salut mental i el benestar social de les víctimes és molt gran. Pot provocar por, ansietat, depressió, autoestima baixa, aïllament, descens del rendiment acadèmic o professional i, en casos greus, autolesions o pensaments suïcides. L'estrès derivat de la vigilància constant i el sentiment d'indefensió afecten la qualitat de vida i arriben fins i tot a generar somatitzacions físiques com ara trastorns del son, maldecaps i alteracions en l'alimentació. Moltes víctimes tendeixen a modificar els seus hàbits digitals, tancar xarxes socials o evitar l'ús de tecnologies per escapar de l'assetjament, la qual cosa incrementa l'aïllament i dificulta la reconstrucció de la vida normal (Short *et al.*, 2015; Wilson *et al.*, 2022).

La prevenció del ciberassetjament sexual requereix una combinació d'estratègies d'alfabetització digital, ús responsable de tecnologies, educació en ciberseguretat i promoció de la intel·ligència emocional i social. La identificació primerenca de senyals d'assetjament, l'enfortiment dels mecanismes de denúncia i la intervenció resulten fonamentals per a protegir potencials víctimes (Chandrashekhara *et al.*, 2016; Dhillon i Smith, 2019). Les institucions educatives i familiars han d'exercir un rol actiu en la formació digital dels joves, fomentant el respecte a la privacitat i el consentiment, i desmitificant la falsa seguretat de l'anonimat en la xarxa.

En conclusió, el ciberassetjament sexual (*cyberstalking* en anglès) representa un repte important per a la societat digital. Els avanços tecnològics, l'augment de la connectivitat i la falta de coneixement sobre riscos digitals han propiciat l'expansió d'aquest fenomen. És indispensable desenvolupar respostes integrals, que incloguen prevenció i la correcta assistència a les víctimes.

6. REFERÈNCIES

BIBLIOGRÀFIQUES

*** Pel que fa a les referències bibliogràfiques no s'ha traduït el nom dels capítols, llibres o articles científics per respectar l'idioma original en què s'han publicat.**

Abu-Ulbeh, W., Altalhi, M., Abualigah, L., Almazroi, A. A., Sumari, P. i Gandomi, A. H. (2021). Cyberstalking victimization model using criminological theory: A systematic literature review, taxonomies, applications, tools, and validations. *Electronics*, 10(14), 1670.

Alonso-Ruido, P., Rodríguez-Castro, Y., Lameiras-Fernández, M. i Martínez-Román, R. (2018). El sexting a través del discurso de adolescentes españoles. *Saúde e Sociedade*, 27, 398-409.

Arrojo., S. i Santirso., F. A. (2023). Violencia contra la mujer en las relaciones de pareja. *En Intervención social basada en la evidencia* (p. 273-321). Mc Graw Hill.

Barrense-Dias, Y., Berchtold, A., Surís, J. C. i Akre, C. (2017). Sexting and the definition issue. *Journal of Adolescent Health*, 61(5), 544-554.

Barroso, R., Marinho, A. R., Figueiredo, P., Ramião, E. i Silva, A. S. (2023). Consensual and non-consensual sexting behaviors in adolescence: A systematic review. *Adolescent Research Review*, 8(1), 1-20.

Bates, S. (2017). Revenge porn and mental health: A qualitative analysis of the mental health effects of revenge porn on female survivors. *Feminist Criminology*, 12(1), 22-42.

Bigas Formatjé, N. (2018). *Agresiones sexuales en internet: El perfil de la víctima y del agresor*. Universitat Oberta de Catalunya. <https://www.uoc.edu/es/news/2018/247-agresiones-sexuales-internet>

Borrajo, E., Gámez-Guadix, M. i Calvete, E. (2015). Cyber dating abuse: Prevalence, context, and relationship with offline dating aggression. *Psychological Reports*, 116(2), 565-585.

Bragado Sobrino, A. (2020). Visión criminológica del delito Online Grooming. *Behavior and Law Journal*, 6(1), 42-50.

- Burriel, C. (2025). *Redes que atrapan: La explotación sexual de la infancia y la adolescencia en entornos digitales*. Save the Children.
- Carmody, E. i Grant, T. D. (2017). Online grooming: moves and strategies. *Language and Law/Linguagem e Direito*, 4(1), 103-141.
- Castro, Y., Larotta, M. i Rangel-Noriega, A. (2020). Perfil psicológico de agresores sexuales: revisión y análisis. *Revista de Psicología*, 38(1), 35-47.
- Cava, M. J., Buelga, S., Carrascosa, L. i Ortega-Barón, J. (2020). Relations among romantic myths, offline dating violence victimization and cyber dating violence victimization in adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1551.
- Cava, M. J., Buelga, S., Carrascosa, L. i Ortega-Barón, J. (2020). Relations among romantic myths, offline dating violence victimization and cyber dating violence victimization in adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1551.
- Chandrashekhar, A. M., Muktha, G. S. i Anjana, D. K. (2016). Cyberstalking and Cyberbullying: Effects and prevention measures. *Imperial Journal of Interdisciplinary Research*, 2(3), 95-102.
- Chiu, M. M., Seigfried-Spellar, K. C. i Ringenberg, T. R. (2018). Exploring detection of contact vs. fantasy online sexual offenders in chats with minors: Statistical discourse analysis of self-disclosure and emotion words. *Child Abuse i Neglect*, 81, 128-138.
- Cinosi Fernández, M. S. (2023). Online child grooming en España: Análisis del tipo penal a través de la teoría del delito. *Revista Boliviana de Derecho*, 35, 248-289.
- Claussen, C., Matejko, E. i Exner-Cortens, D. (2022). Exploring risk and protective factors for adolescent dating violence across the social-ecological model: A systematic scoping review of reviews. *Frontiers in Psychiatry*, 13, Article 933433.
- Código Penal Español. (1995). *Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal*. *Boletín Oficial del Estado*, n° 281, 24 de noviembre de 1995. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444>

- Contreras, C. T. M., Cabrera, F. J. P. i Martínez, K. I. M. (2016). Sexting: su definición, factores de riesgo y consecuencias. *Revista sobre la Infancia y la Adolescencia*, 10, 1-18.
- Cubells Serra, J. i Calsamiglia Madurga, A. (2015). El repertorio del amor romántico y las condiciones de posibilidad para la violencia machista. *Universitas Psychologica*, 14(5), 1681-1694.
- Cutbush, S., Williams, J., Miller, S., Gibbs, D. i Clinton-Sherrod, M. (2021). Longitudinal patterns of electronic teen dating violence among middle school students. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(5-6), 2506-2526.
- de Santisteban, P. i Gámez-Guadix, M. (2017). Online grooming y explotación sexual de menores a través de internet. *Journal of Victimology*, 6, 81-100.
- Dhillon, G. i Smith, K. J. (2019). Defining objectives for preventing cyberstalking. *Journal of Business Ethics*, 157(1), 137-158.
- Díaz-Aguado, M. J. i Carvajal, M. I. (2011). *Igualdad y prevención de la violencia de género en la adolescencia*. Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad.
- Doncel, E.B. i Moreno, F.B. (2021). Las estadísticas de criminalidad sexual en España: Una propuesta de caracterización. *Revista de Metodología de las Ciencias Sociales*, 50, 137-174.
- Durán, M. i Martínez-Pecino, R. (2015). Ciberacoso mediante teléfono móvil e Internet en las relaciones de noviazgo entre jóvenes. *Comunicar*, 44, 159-167.
- Durán, M. i Martínez-Pecino, R. (2015). Ciberacoso mediante teléfono móvil e internet en las relaciones de noviazgo entre jóvenes. *Comunicar: Revista Científica de Comunicación y Educación*, 22(44), 159-167.
- Europarl. (2025). *Lucha contra el abuso sexual de menores: nuevas normas ante nuevas tecnologías*. Parlament Europeu.
- Europol. (s. f.). *Child sexual exploitation*. <https://www.europol.europa.eu/crime-areas/child-sexual-exploitation>
- Gámez Guadix, M., de Santisteban, P. i Resett, SA (2017). Sexting entre adolescentes españoles: Prevalencia y perfiles de personalidad. *Psicothema*, 1, 29-34.

- Gámez-Guadix, M. i Mateos-Pérez, E. (2019). Longitudinal and reciprocal relationships between sexting, online sexual solicitations, and cyberbullying among minors. *Computers in Human Behavior*, 94, 70-76.
- Gámez-Guadix, M., Almendros, C., Calvete, E. i De Santisteban, P. (2018). Persuasion strategies and sexual solicitations and interactions in online sexual grooming of adolescents: Modeling direct and indirect pathways. *Journal of Adolescence*, 63, 11-18.
- Garaigordobil, M. i Martínez-Valderrey, V. (2014). Effect of Cyberprogram 2.0 on reducing victimization and improving social competence in adolescence. *Revista de Psicodidáctica*, 19(2), 289-305.
- García-Senlle, i Lila-Murillo, M. (2024). Factores de riesgo y de protección asociados a la violencia de género en adolescentes. En *Psicología jurídica y forense del menor* (p. 469-483). Madrid: Aranzadi.
- Gassó, A. M., Mueller-Johnson, K. i Montiel, I. (2020). Sexting, online sexual victimization, and psychopathology correlates by sex: Depression, anxiety, and global psychopathology. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(3), 1018.
- Gil Cabrera, M. (2020). *Factores de inicio y desistimiento delictivo en delincuentes sexuales*. Tesis doctoral, Universitat de Barcelona.
- Giménez-Gualdo, A. M., Sánchez-Romero, E. I. i Torregrosa, M. (2022). El lado oscuro de internet. ¿Predice el cyberbullying la participación en sexting?. *Revista Latinoamericana de Psicología*, 54, 112-119.
- Guamaní, N. A., Jiménez, E. S. i Bedón, C. S. (2025). Ciberviolencia en relaciones de pareja. *Revista de Psicología Social*, 34(1), 55-72.
- Gutiérrez García, A. (2023). *Una mirada interdisciplinar hacia las violencias sexuales*. Octaedro.
- Herrero Mejías, O. (2018). *Agresores sexuales: teoría, evaluación y tratamiento*. Síntesis.
- Holmes, W., Persson, J., Chounta, I. A., Wasson, B. i Dimitrova, V. (2022). *Artificial intelligence and education: A critical view through the lens of human rights, democracy and the rule of law*. Council of Europe.

- Illescas, S.R. (2007). El riesgo de reincidencia en agresores sexuales: perfiles y factores predictivos. *Papeles del Psicólogo*, 28(1), 15-26.
- INCIBE. (2025). *Recursos para la protección de menores frente a abusos sexuales online*. Instituto Nacional de Ciberseguridad.
- Infocop. (2025). *La explotación y el abuso sexual infantil online: un problema de salud mundial*. <https://www.infocop.es/la-explotacion-y-el-abuso-sexual-infantil-online-un-problema-de-salud-mundial/>
- Jeglic, E. L., Winters, G. M. i Johnson, B. N. (2023). Identification of red flag child sexual grooming behaviors. *Child Abuse and Neglect*, 136, Article 105998.
- Kierkegaard, S. (2008). Cybering, online grooming and ageplay. *Computer Law i Security Review*, 24(1), 41-55.
- Klettke, B., Hallford, D. J. i Mellor, D. J. (2014). Sexting prevalence and correlates: A systematic literature review. *Clinical Psychology Review*, 34(1), 44-53.
- Krieger, M. A. (2017). Unpacking “sexting”: A systematic review of nonconsensual sexting in legal, educational, and psychological literatures. *Trauma, Violence, i Abuse*, 18(5), 593-601.
- López Jiménez, R. (2021). *Victimización sexual y nuevas tecnologías: desafíos probatorios*. Dykinson.
- Martinez-Soto, A. i Ibabe, I. (2024). Cyber dating abuse: Conceptualization and meta-analysis of prevalence rates. *Anuario de Psicología Jurídica*, 34(1), 133-144.
- Merdian, H. L., Moghaddam, N., Boer, D. P., Wilson, N., Thakker, J., Curtis, C. i Dawson, D. (2018). Fantasy-driven versus contact-driven users of child sexual exploitation material: Offender classification and implications for their risk assessment. *Sexual Abuse*, 30(3), 230–253.
- Ministeri de l’Interior [Govern d’Espanya]. (2025). *Informe General de Instituciones Penitenciarias 2023 (NIPO: 126-15-039-X)*. Ministeri de l’Interior.
- Ministeri de l’Interior [Govern d’Espanya]. (2025). *Portal Estadístico de Criminalidad*. <https://estadisticasdecriminalidad.ses.mir.es/publico/portalestadistico/>
- Ministeri de l’Interior [Govern d’Espanya]. (s.f.). *Oficina Nacional contra las Violencias Sexuales*. <https://onvios.ses.mir.es/publico/onvios>

- MissingKids. (2018). *Imágenes de abuso sexual infantil*.
<https://www.missingkids.org/es/theissues/csam>
- Montiel Juan, I. Gamez-Guadix, M. (2019). *Ciberdelincuencia sexual*. Universitat Oberta de Catalunya (UOC). <https://hdl.handle.net/10609/147580>
- Murillejo, N. C., Cárdenas, G. i Rodríguez, H. (2015). Online tourism, virtual identity and sexual exploitation. *Revista Latina de Comunicación Social*, 70, 381-410,
- O'Connell, R. (2003). *A typology of child cybersexexploitation and online grooming practices*. Cyberspace Research Unit, University of Central Lancashire.
<http://image.guardian.co.uk/sysiles/Society/documents/2003/07/17/Groomingreport.pdf>
- Observatori contra la Violència Sexual. (2024). *Guía para familias: Prevención de Ciberviolencias Machistas*. https://observatorioviolenciasexual.org/wp-content/uploads/2024/09/Guia_Para_Familias_Preencion_Ciberviolencias_Machistas_small_1-2.pdf
- Observatori contra la Violència Sexual. (2025) *Un espacio para visibilizar las violencias sexuales contra mujeres jóvenes*. <https://observatorioviolenciasexual.org/>
- Observatori de Violència Digital. (2025). *Informe primer trimestre 2025*. Stop Violencia de Género Digital.
- Observatori de Violències Sexuals. (2024). *Violencias sexuales en el entorno digital*. <https://observatorioviolenciasexual.org/que-es-la-violencia-sexual/violencias-sexuales-en-el-entorno-digital/>
- Organització Mundial de la Salut (OMS). (2024). *Las adolescentes se enfrentan a tasas alarmantes de violencia en la pareja*. The Lancet Child i Adolescent Health.
- Ortega-Barón, J., Machimbarrena, J. M., Calvete, E., Orue, I., Pereda, N. i Gonzalez-Cabrera, J. (2022). Epidemiology of online sexual solicitation and interaction of minors with adults: A longitudinal study. *Child Abuse i Neglect*, 131, Article 105759.
- Ortega-Barón, J., Montiel, I., Machimbarrena, J. M., Fernández-González, L., Calvete, E. i González-Cabrera, J. (2022). Epidemiology of cyber dating abuse victimization in adolescence and its relationship with health-related quality of life: A longitudinal study. *Youth i Society*, 54(5), 711-729.

- Parti, K., Sanders, C. E. i Englander, E. K. (2023). Sexting at an early age: Patterns and poor health-related consequences of pressured sexting in middle and high school. *Journal of School Health*, 93(1), 73-81.
- Pereda, N., Codina, M. i Kanter, B. (2021). Explotación sexual comercial infantil y adolescente: Una aproximación a la situación en España. *Papeles del Psicólogo*, 42(3), 193-199.
- Prego-Meleiro, P., Recalde-Esnoz, I., Sordo, L., Del Castillo, H., García-Ruiz, C., Montalvo, G. i López-Cuadrado, T. (2024). Drug-facilitated sexual assault in youth nightlife contexts in Spain. *Public Health*, 233, 157-163.
- Redondo, S. i Garrido, V. (2023). *Principios de criminología* (5a ed.). València: Tirant lo Blanch.
- Ringenberg, T. R., Seigfried-Spellar, K. C., Rayz, J. M. i Rogers, M. K. (2022). A scoping review of child grooming strategies: Pre-and post-internet. *Child Abuse i Neglect*, 123, Article 105392.
- Rodríguez, J. M., Cabrera, M. C. i Yubero, S. (2018). Los riesgos de las TIC en las relaciones entre iguales. Cyberbullying en Educación Primaria y Secundaria. *International Journal of Technology and Educational Innovation*, 4(2), 185-192.
- Ruido, P. A., Blanco, I. E., Portela, C. V. i Losada, A. S. (2024). Sextorsión: una estrategia de violencia sexual online en el estudiantado universitario. *Pedagogía Social: Revista Interuniversitaria*, 45, 29-43.
- Ruido, P., Castro, Y., Fernández, M. i Román, R. (2017). Las motivaciones hacia el Sexting de los y las adolescentes gallegos/as The motivations towards the Sexting of the Galician teenagers. *Revista de Estudios e Investigación en Psicología y Educación*, 63, 13-20.
- Save the Children. (2025). *Redes que atrapan. La explotación sexual de la infancia y la adolescencia en entornos digitales*. Save the Children. <https://www.savethechildren.es/actualidad/informe-redes-que-atrapan>
- Secretaria d'Estat d'Igualtat. (2025). *Principales datos sobre violencia de género, julio 2025*. Ministeri d'Igualtat.

- Serrano, I. et al. (2022). *Guía para docentes sobre cómo acompañar a los jóvenes a una navegación segura*. Consejo Escolar de la Comunidad de Madrid. <https://gestion3.madrid.org/bvirtual/BVCM050704.pdf>
- Short, E., Guppy, A., Hart, J. A. i Barnes, J. (2015). The impact of cyberstalking. *Studies in Media and Communication*, 3(2), 23-37.
- Short, E., Linford, S., Wheatcroft, J. M. i Maple, C. (2014). The impact of cyberstalking: The lived experience-a thematic analysis. *Annual Review of Cybertherapy and Telemedicine*, 14, 133-137.
- Smith, E., Short, E., Rai, R., Rajput, P. i Wilson, A. (2023). It Is Not Your Fault, Tell Someone: Case Studies of Young Women's Experiences of Online Grooming in England. *Journal of Victimology and Victim Justice*, 6(1), 7-24.
- Soldino Garmmedia, S., Jusue, N. i Carbonell, E. (2024). *Investigaciones policiales por delitos de 'online child sexual grooming' en España*. Ministeri de l'Interior. Secretaria General Tècnica.
- Stonard, K. E. (2021). The prevalence and overlap of technology-assisted and offline adolescent dating violence. *Current Psychology*, 40(3), 1056-1070.
- Tokunaga, R. S. i Aune, K. S. (2015). *Cyberstalking: Typologies and prevalence in young couples*. <https://postc.umh.es/es/minipapers/analisis-descriptivo-del-cyberstalking-en-parejas-juveniles-a-traves-de-un>
- Vagi, K. J., Rothman, E. F., Latzman, N. E., Tharp, A. T., Hall, D. M. i Breiding, M. J. (2013). Beyond correlates: A review of risk and protective factors for adolescent dating violence perpetration. *Journal of Youth and Adolescence*, 42(4), 633-649
- Valdivia-Devia, M., Oyanedel, J. C., Andrés Pueyo, A., Fuentes Araya, M. i Valdivia-Monzón, M. (2021). ¿Trayectorias delictivas versátiles o especializadas? Agresores de violencia intrafamiliar. *Anuario de Psicología Jurídica*, 31(1), 45-54.
- Van Gijn-Grosvenor, D. i Lamb, M. E. (2021). Profiling online groomers: Behavioral patterns and prevention implications. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(5-6), 2456-2477.
- Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Walrave, M., Ponnet, K. i Peeters, E. (2017). Sexting: Adolescents' perceptions of the applications used for, motives for, and consequences of sexting. *Journal of Youth Studies*, 20(4), 446-470.

- Vázquez, C. P. (2025). Violencia en el noviazgo adolescente: una revisión sistemática. *Revista de Psicología*, 39(2), 45-60.
- Viejo, C., Monks, C. P., Sanchez, V. i Ortega-Ruiz, R. (2016). Physical dating violence in Spain and the United Kingdom and the importance of relationship quality. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(8), 1453-1475.
- Wachs, S., Wright, M. F., Gámez-Guadix, M. i Döring, N. (2021). How are consensual, non-consensual, and pressured sexting linked to depression and self-harm? The moderating effects of demographic variables. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2597.
- Webster, S. (2012). *European Online Grooming Project*. [Informe]. https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/seguridad-ciudadana/Informe-investigaciones-online-child-sexual-grooming_pdfWEB.pdf
- Whittle, H., Hamilton-Giachritsis, C., Beech, A. i Collings, G. (2013). A review of online grooming: Characteristics and concerns. *Aggression and Violent Behavior*, 18(1), 62-70.
- Wilson, C., Sheridan, L. i Garratt-Reed, D. (2022). What is cyberstalking? A review of measurements. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(11), 9763-9783.
- Wilson, C., Sheridan, L. i Garratt-Reed, D. (2023). Examining cyberstalking perpetration and victimization: A scoping review. *Trauma, Violence, i Abuse*, 24(3), 2019-2033.
- Zweig, J. M., Dank, M., Yahner, J. i Lachman, P. (2013). The rate of cyber dating abuse among teens and how it relates to other forms of teen dating violence. *Journal of Youth and Adolescence*, 42(7), 1063-1077.